

Dr. Dimitrij Rupel
Nova Gorica, 17. januarja 2006

Spoštovane dame in gospodje, kolegi profesorji, predstavniki oblasti in podjetij,

Smo na začetku *novega* tisočletja in *novega* stoletja. Dogajajo se *nove* reči. Poglejmo zadnjih 25 let, četrto stoletje. V tem času smo ustanovili *Novo revijo*. Objavili smo 57. številko *Nove revije*. Ustanovili smo *nove stranke*. Dobili smo *novi državo*. Vključili smo se v nova zaveznitva, nastala je *nova Evropa*. Dobili smo *novi vlado*. Prizadevamo si, da bi ustvarili novo gospodarsko politiko. Upamo, da bo nastala *nova televizija*. In danes ustanavljamo *novi slovensko visoko šolo, novo evropsko pravno fakulteto*. In katero mesto je najbolj primerno za takšen podvig? *Nova Gorica!*

Ti načrti in podvigi imajo dolgo zgodovino. Pojav nove fakultete, nove možnosti za prenos in ustvarjanje novega znanja so logične posledice sprememb, ki so se nam zgodile v zadnjih letih. Če hočemo doseči boljši razvoj, če hočemo tekmovati z najbolj uspešnimi, se moramo na novo organizirati, postaviti nove ustanove.

Univerze, fakultete in raziskovalna središča so nujni pogoji, osnova za napredek. Slovenci potrebujemo nove premisleke. Potrebujemo pogovor, dialog, konfrontacijo. Zadnja desetletja smo ustvarili veliko novega, toda marsikaj je bilo le nadomeščanje izgubljenih priložnosti in zapravljenega časa. Res smo zapravili preveč časa. Slovenci smo dobili državo in demokracijo stoletja ali vsaj desetletja kasneje kot drugi narodi. Še danes se ukvarjamo z ideološkimi prikaznimi in spopadi, ki so jih moderni narodi, recimo, večina narodov v Evropski uniji, opustili.

Spominjam se, koliko energije smo v Sloveniji potrošili za nepotrebne spore v zvezi s slovensko zunanjo politiko, v zvezi s prijateljstvom z Ameriko, v zvezi s članstvom v NATO in Evropski uniji... Ne veselimo se svojih uspehov in rajši navijamo za neuspešne nasprotnike. Razvili smo kulturo samozaničevanja. Medtem ko – recimo – na Hrvaškem vsi po vrsti zagovarjajo svoj narod in svojo državo, Slovenci svojih interesov niti nočemo priznati. In tuptam se zdi, posebej, če beremo naše časnike, kot da zgodovinske izkušnje, kot da pretekli porazi ne zadoščajo. Še kar naprej se ponujajo formule in kombinacije, ki so izgubile volitve, obraz, smisel ali vse skupaj.

Pravo vprašanje je: ali se hočemo uveljaviti kot skupnost? Ali hočemo napredovati? Ali želimo biti duhovit in močan narod, uspešna država, ali pa se bomo izčrpali in potrošili v medsebojnem zasmehovanju, hudobiji, zavisti in sovraštvu?

Moram reči, da ne razumem avstrijskih prijateljev, ki odrekajo koroškim Slovincem dvojezične table. Ne razumem italijanskih prijateljev, ki imajo probleme s slovenščino. Ne razumem, kako je v 21. stoletju mogoče nasprotovati spoštovanju slovenskih imen, ko je Slovenija članica EU in je slovenščina eden uradnih jezikov EU?

Toda preproščine, hudobije, zavisti in zaostalosti je veliko tudi v Sloveniji. Nova revija, nove stranke, nova država, novi mediji in nove univerze... to vse je namenjeno predvsem *preobrazbi teh negativnih slovenskih lastnosti.*

V Sloveniji imamo *težave s pravno državo, z mediji, predvsem pa z našo miselnostjo in znanjem.* V preteklem letu je Slovenija predsedovala OVSE, skupnosti 55 držav, ki segajo od Vancouvra do Vladivostoka. V letu 2008 bo Slovenija vodila Evropsko unijo, ki bo vsebovala 27 držav od Portugalske do Cipra in od Finske do Bolgarije. Tega bi se morali veseliti in morali bi biti ponosni. Še nikoli nam ni bilo niti dovoljeno niti mogoče voditi veliko svetovno politiko, kot nam je to mogoče in celo zapovedano danes. Zadnji čas je, da se streznimo in zberemo svoje najboljše moči in najlepše lastnosti. Zadnji čas je, da se nehamo ovirati in da se sprostimo – kar je bilo, če se spomnite, geslo Zbora za republiko, še ene pomembne slovenske novosti.

S sprostitvijo mislim na na nov odnos do znanja, na nov odnos do šolstva, premišljevanja in raziskovanja, na nov odnos do privatnega in javnega družabništva. Še nekaj let nazaj smo na tem področju doživljali predvsem ovire in polena pod noge. S sprostitvijo mislim tudi na čezmejno sodelovanje in na evropski okvir našega sodelovanja.

Slovincem nam je padla sekira v med, Slovincem nam je padla politika v Evropsko unijo. Nova fakulteta pa je padla v Novo Gorico, vse bo tako, kot mora biti, le dobro moramo prisluhniti in izostriti pogled. Vse uspešne, velike in majhne države najprej in predvsem negujejo znanosti in znanja, ki koristijo primerni notranje- in zunanjepolitični ureditvi države. Na novogoriški evropski pravni fakulteti naj bi v prihodnje razvijali pravne in državne znanosti, ki nam bodo pomagale urediti državne in svetovne zadeve.